

VILLÁNYI LÁSZLÓ

Miért e nők

UTÓSZÓ AZ ISMERETLEN KÖLTŐNÓKHÖZ

Tíz éve Vivaldi felől faggattak, most meg folyton kérdezik, miért e nők, s nyelvük miért onnan? Válassza ki hát mindenki a neki tetsző magyarázatot, vagy ha ideje engedni, a variációkból csináljon magának egy kollázst!

Gyerekkoromban, a szabadkai villamoson utazva, önkéntelenül is meghallottam az utasok történeteit, vagy a történetek töredékeit. A férfiak szívesen meséltek, hogyan tette őket tönkre valamely nő. Többnyire egy szót se értettem az egészből, mégis minden este füzetembe írtam a mondatokat, félmondatokat. Aztán megfeledkeztem a feljegyzésekről. Tavaly azonban kezembe kerültek, sorra születtek belőlük a versek. De kudarcot kudarc követett, míg rá nem jöttem, hogy a nők szemszögéből kell láttatnom a szabadkai férfiak emlékeit.

Az elmúlt tíz évben nemcsak Vivaldi titkos naplóját, hanem a hozzá írt leveleket is megtaláltam. Többnyire nők ibolya, rózsza, nárcisz, liliom, ámbra vagy fahéj illatú leveleit. Volt bennük esdeklés, hála, számonkérés, szidalom. Hatvankilencben pedig négy sornyi költészet.

Torontóban találkoztam egy Sri Lanka-i lánnyal, aki odajött hozzám, s áradozott, mennyire megérintette kerti szövegem. Amit néhány perccel korábban olvastak fel angolul. Engem pedig te érintettél meg, rebegtem, mit is mondhattam volna mást, hiszen a lány gyönyörű volt. A verseit viszont egyre kedvetlenebbül olvastam, számolatlanul érkeztek az utóbbi tizenöt évben. Végül rájöttem, érdemes átírni őket, mégiscsak van bennük valami, legalábbis hatvankilencben. Négy versorra való élet.

Számba vettem életem nőit. Vagyis a velük való létezés töredékeit. Nem változtattam semmit, pontosan így történt minden. Csak éppen az ő szájukba adtam a szavakat.

Kamaszkorom óta kedvenc szórakozásom, hogy a vonaton elgondolom a velem szemben ülők életét. 2006 farsang utóján, Tatára érve, amikor chimérák kukcskáltak be az ablakon, elhatároztam, hogy azontúl hatvankilenc úton csak nőkkel szemben ülök le, s kiemelem életük jellemző részletét. Ezekből íródtak a versek.

Az Internet az oka mindennek. Fogalmam sincs, miért éppen nekem küldöztették történeteiket a nők. A világ minden tájáról. Még börtönből is. Jött regény,

eposz, szonett, de túlírt volt mindegyik. Valamennyiből négy sort tudtam hasznosítani, mint ahogyan mindig csak azonos mennyiségű mézet lehet kiemelni egy kanállal.

Lánynak születtem Beregszászban. Állítólag apám széttépte a levelet, amelyből arról értesült, hogy hiába várt fiút. Ő ugyanis fogantatásom után, a család egyesítéséig Győrben élt, mi pedig édesanyámmal és nővéremmel a lezárt határ túloldalán, a nagy Szovjetunióban. Fannynak kereszteltek a beregszászi református templomban, anyám kedvenc könyve volt Kármán Józsefé. Aztán tízévesen mégiscsak fiút ölelhetett át apám. Mert ő azonnal érzékelte, hogy a lánytestben fiú lakozik. Beregszászi nagyanyám soha nem tudott szoknyát adni rám, s nagyapám biciklijén tanultam meg egyensúlyozni, a váz alatt átdugva lábamat. Ekkor, tízévesen lettem Lackó. Szüleim igyekeztek eltüntetni minden áruló nyomot, amiben segítették őket a szigorú törvények, Kárpátaljára művészet volt eljutni Győrből. Ötödikben, a Kálvária utcai általános iskolában szerelmes levelet kaptam attól a lánytól, aki ma Casablancában él. Mivel jól fociztam, gyanútlanul befogadtak a fiúk is. Szüleim újra megkereszteltettek, immár fiúként, katolikusnak. Apámnak a lehető legjobb szakmája volt, délutánonként szerelte azok autóját, akik dokumentumot adhattak fiú mivoltomról. A legtöbbet néhány évvel később, a Kiegészítő Parancsnokság főnökének kocsiján kellett dolgoznia, hogy megússzam a katonaságot. Én csak egyszer ijedtem meg, amikor az iskolaválogatott kapusaként, az egykori Rábca-meder helyén álló kézilabda pályán védtem, s valaki beszólt: ez olyan, mint egy lány. Még aznap rövidebbre vágattam hajamat. Felnőttként se jutott eszembe, hogy esetleg átoperáltassam magam. Gondoltam, ha már a természet játékának rendhagyó szereplője lettem, végigjátszom az összes mondatot. Ahogyan tízévesen az a szőke lány felismerte a lányos arc mögött a fiút, úgy talált rám tízévenként a szerelem. Négy nő „óvta bennem a férfit”, idézhetem hegyek között élő barátom szép szavát. Elmondhatom tehát, hogy egy transzszexuális ember múzsái ihlették ezeket a verseket. A nők érzékenysége iránti hódolat. Csak-csak van valami biztató ezen a földön, ha élnék olyan nők, akik a női testben is szeretni tudják a férfit.

Férfiként nem sokra vittem. Gondoltam, bátrabb leszek, ha feminin éneket beszélgettem, egy költőné merészebb. Csak később alakult úgy, hogy hatvankilenc lett az egyből. Zseniálisak a verseid, üzente a festő, aki addig csak fejét csóválta, túlságosan szelídnek tartotta próbálkozásaimat. Az üzenet itt van a telefonomban, bármikor, bárkinek meg tudom mutatni.

Gyóntató pap is lehettem volna, némelyik nő olyan nyíltsággal vallotta meg az idők során titkait. Talán jól hallgattam. Vagy a kellő pillanatban mondtam ki egy szót. Mindenesetre a nők nem fogták vissza magukat, megismerhettem egy-egy történet legapróbb részletét is. Ezekből válogattam ki ezt a hatvankilencet. Hogy milyen szempontok szerint, az maradjon az én titkom.

A játékkal sem árt vigyázni. Amikor egy évtizede Székelyföld egyik legszebb és legokosabb lánya, a madéfalvai Részeg Imola így kezdte leveleit: Kedves Antonio, nem számoltam azzal, hogy mások komolyan vesznek, s összetévesztenek ve-
seimmel. Ha a szerkesztőségben megszólal a telefon, s Vivaldit kérik, kolléga-
nőmnnek már a szeme se rebben. Én meg türelmesen hallgatom a kérdéseket,
melyek többnyire valamelyik darabom interpretációjáról szólnak. A lányok
– mert férfi még sohasem hívott – a beszélgetés egy pontján mindig szerét ejtik
annak, hogy elárulják, az ő nyakukon is ott van az a bizonyos folt, vagyis jelzik,
ők bizony hegedűsök. A zenei problémák boncolgatása rendszerint a szerelmi
gubancokra tér át, érdemes fülemhez tartanom a kagylót. Az elmúlt tíz év leg-
izgalmasabb telefonhívásaiból születtek ezek a versek.

